

บทที่ 7

วลีและประโยค: วากยสัมพันธ์

“การเรียงลำดับคำมีความสำคัญที่สุด เมื่อเข้าประโยคจะต้องเรียงคำตามตำแหน่งหน้าที่ คำใดทำหน้าที่ใด มีความหมายอย่างไร ก็อยู่ที่การเรียงลำดับคำ”

บรรจบ พันธเมธา: ลักษณะภาษาไทย

มโนทัศน์ทางวากยสัมพันธ์

ตามที่ Fromkin and Rodman (1978: 195) กล่าวว่าความหมายของประโยคเป็นการสังเคราะห์ความหมายของหน่วยคำที่ประกอบรวมกันเข้า และในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน Akmajian, Demers and Harnish (1978: 163) ก็กล่าวว่า ความหมายของวลีทั้งวลีและประโยค ทั้งประโยคก็เป็นหน้าที่ของความหมายของแต่ละส่วนของวลี และประโยคเหล่านั้น ที่จริงแล้วข้อความข้างต้นถูกเพียงมิติเดียว เพราะการกล่าวว่าความหมายของวลีหรือประโยคก็คือการนำความหมายของหน่วยคำต่าง ๆ มาประกอบกันเท่านั้นยังไม่พอ จะต้องนำเอามิติทางโครงสร้างมาประกอบด้วย นั่นก็คือความหมายทางโครงสร้าง ซึ่งจะบอกว่าใครเป็นผู้กระทำอะไรถูกกระทำก็เป็นมิติที่มีความสำคัญมาก และในแต่ละภาษามีวิธีการให้สัญญาณในเชิงนี้แตกต่างกันไป ภาษาไทยจะใช้การเรียงคำหรือตำแหน่งของคำเป็นสำคัญ ส่วนภาษาสันสกฤตจะใช้วิภัติปัจจัยเป็นสัญญาณซึ่งบอกโดยลดความสำคัญของการเรียงคำลง เราต้องยอมรับว่า

- (1) แม่รักลูก
- (2) ลูกรักแม่

ความหมายส่วนประกอบของ (1) และ (2) เท่ากัน เพราะประกอบด้วยหน่วยคำเหมือนกัน แต่ความหมายรวมของ (1) และ (2) ต่างกัน และส่วนที่บอกว่า (1) และ (2) ต่างกันก็คือ ความหมายทางด้านโครงสร้าง

(3) อิทธิพลทางการเมืองระดับหมู่บ้านของเธอ ก้าวกายอิทธิพลคาบเกี่ยวทางรัฐศาสตร์ของนายกเทศมนตรี ผู้ซึ่งกำลังเริ่มคิดจะลิดรอนสิทธิพื้นฐานของมวลประชากรแห่งท้องถิ่นนั้น

ไม่ทราบเหมือนกันว่าประโยค (3) จะเคยปรากฏที่ไหนมาก่อนหรือยัง แต่คนไทยเมื่ออ่านประโยคนี้จะต้องยอมรับว่าเป็นประโยคที่ถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะเราเข้าใจความหมายของคำในประโยค และประโยคก็ผูกขึ้นตามกฎเกณฑ์ของภาษาที่เรา รู้จักและคุ้นเคยดี

จากประโยคตัวอย่าง (3) เราสามารถบอกได้ว่า การที่คนพูดและเข้าใจประโยคต่าง ๆ ได้ไม่ใช่เพราะคนคนนั้นท่องจำประโยคนั้น ๆ จนขึ้นใจ แต่เป็นเพราะว่าคนนั้นรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาและเข้าใจคำในประโยค แม้ว่าการเรียงคำอาจจะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่ก็เป็นไปได้ตามกฎเกณฑ์ที่ภาษานั้นใช้อยู่ ด้วยเหตุนี้เองเราอาจจะสรุปได้ว่า มนุษย์มีความสามารถจะใช้หรือผูกประโยค เข้าใจประโยคได้จำนวนเป็นอนันต์ โดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการท่องจำประโยคเลย เป็นความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างประโยคใหม่ ๆ แปลก ๆ ได้เสมอโดยที่ไม่เคยเห็นหรือเคยใช้ประโยคนั้นมาก่อน ที่จริงแล้วมนุษย์ก็ไม่มี ความจำพอที่จะจดจำประโยคต่าง ๆ ที่ตัวเองเคยพูดเคยได้ยินไว้ได้หมด ถึงแม้ว่าจะจำก็ไม่มีที่เพียงพอในสมองจะให้จำได้

เราต้องเข้าใจว่าภาษาทุกภาษาในโลกมีจำนวนประโยคเป็นอนันต์อยู่ในตัว ดังตัวอย่างเช่น

- (4) นารีสวย
- (5) รัฐพลคิดว่านารีสวย
- (6) บรรเจิตพูดว่ารัฐพลคิดว่านารีสวย
- (7) อุษาบอกว่าหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าชาวอำเภอเมืองขอนแก่น เชื่อว่าสุชาติเป็นต้นเหตุข่าวลือที่ว่า บรรเจิตพูดว่ รัฐพลคิดว่านารีสวย

จะเห็นได้ว่า (4) เป็นเอกรรพประโยค (5) - (7) เป็นสังกรประโยคที่มีความขยายมากขึ้น ๆ ทุกที่ จนเมื่อถึงระดับหนึ่งจะเกินความสามารถของสมองของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง จะแยกได้ว่าประโยคนั้นหมายความว่าอะไร แม้แต่ประโยค (7) เอง ผู้ฟังบางคนเมื่อฟังแล้วอาจจะไม่เข้าใจหรือไม่สื่อความหมายก็ได้

ฉะนั้นถ้าเราเชื่อว่าจำนวนประโยคในทุกภาษาเป็นอนันต์ เจ้าของภาษามีสมารถจะจดจำวลีและประโยคที่เขาพูดออกมาได้ทุกวลีทุกประโยค แต่เจ้าของภาษาสามารถจะสร้างประโยคออกมาได้โดยสัทชญาณ (ความรู้เอง) บอกว่าประโยคใดผิดประโยคใดถูก เช่นนี้แสดงว่าเจ้าของภาษาจะต้องมีเกณฑ์ยึด และเกณฑ์ดังกล่าวก็คือ กฎทางไวยากรณ์ ซึ่งจะมีจำนวนเป็นอนันตะ (จำกัด) ซึ่งเป็นความรู้เชิงภาษาศาสตร์ ที่เจ้าของภาษามีอยู่ประจำตัว การ

ที่จะสอนนักเรียนต่างชาติให้ท่องบทสนทนาภาษาต่างประเทศก็ดี ข้อความภาษาต่างประเทศให้
ขึ้นใจก็ดี ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะมิใช่เป็นการสอนนักเรียนให้สามารถสร้างประโยคจำนวน
อนันต์ในภาษาขึ้นได้เอง โดยอาศัยกฎที่มีจำนวนจำกัด

สามัตถิยะและกฤตกรรม

เราได้กล่าวถึงสามัตถิยะและกฤตกรรมมาแล้วอย่างคร่าว ๆ ในบทที่ 1 กล่าวคือ
เจ้าของภาษาสามารถแยกได้ว่า (8 ก) เป็นประโยคที่ถูกต้องตามเกณฑ์ภาษาไทย แต่ (8 ข)
เป็นประโยคที่ผิด

(8) ก. ทุกคืนเพ็ญผมต้องคิดถึงศศิกันต์

ข. *คืนทุกเพ็ญศศิกันต์ต้องผมคิดถึง

การที่เจ้าของภาษาสามารถใช้พินิจเชิงสัญชาตญาณ (intuitive judgments) ได้ก็เพราะ
เจ้าของภาษามีความรู้เชิงภาษาศาสตร์เกี่ยวกับกฎทางไวยากรณ์ของภาษาไทยอยู่ และลักษณะ
ดังกล่าวนี้เรียกว่าสามัตถิยะ ซึ่งเจ้าของภาษาทุกคนจะต้องมี

Chomsky (1965: 4) ต้องการจะแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างสามัตถิยะว่า
เป็นความรู้เชิงภาษาศาสตร์ของเจ้าของภาษา และกฤตกรรมเป็นผลิตรกรรมของคำพูด และ
ความเข้าใจเมื่อผู้อื่นพูด ตัวอย่างเช่น ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ ไม่สามารถจะใช้คำพูดในการสื่อ
ภาษาได้ เพราะลักษณะบกพร่องทางสรีรวิทยาบางอย่างเกิดขึ้น แต่เราก็สามารถพูดกับท่าน
โดยที่ท่านจะตอบด้วยการเขียน เช่นนี้แสดงว่า สามัตถิยะทางภาษาของท่านยังสมบูรณ์ แต่
กฤตกรรมของท่านทางคำพูดบกพร่อง ส่วนกฤตกรรมในการสื่อความหมายด้วยการเขียน
ยังดีอยู่ เมื่อกล่าวถึงกฤตกรรมทางภาษา ทุกคนจะมีกฤตกรรมแตกต่างกันไป บางคนเมื่อ
พูดมักจะมี อ้อ...อ้อ...กระแอมกระไอ เข้ามาขัดจังหวะการพูด บางคนก็พูดได้คล่องแคล่ว
ลักษณะเช่นนี้มีใช้ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสามัตถิยะทางภาษาเลย

โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic structure)

ไม่ว่าจะเอาภาษาอะไรมาศึกษาเราจะพบว่า การเรียงคำสำคัญมากสำหรับโครงสร้าง
ทางวากยสัมพันธ์ แม้แต่ภาษาที่มีวิภัติปัจจัยพร้อมมูลอย่างภาษาละติน ก็ยังต้องมีกฎเกณฑ์การ
เรียงคำในประโยค ยิ่งภาษาไร้วิภัติปัจจัยอย่างภาษาจีน ภาษาไทย การเรียงคำยิ่งสำคัญมาก
ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ไม่มีภาษาใดในโลกที่จะไม่มีกฎการเรียงคำในประโยค

บางครั้งเราก็พบว่าประโยคหนึ่งปริวรรตมาจากประโยคอื่น หรือประโยคหนึ่งเป็น
ที่มาของอีกประโยคหนึ่ง เช่น

(9) เขากินมือไม่เป็น

- (9) เป็นประโยคที่ปริวรรตมาจาก (10)
- (10) เขากินข้าวด้วยมือไม่เป็น
- และ (10) ก็ปริวรรตมาจาก (11)
- (11) เขาใช้มือกินข้าวไม่เป็น

จะเห็นได้ว่า “มือ” ใน (9) มิใช่เป็นกรรมของกริยา “กิน” แต่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการกิน ลักษณะความสัมพันธ์เชิงไวยากรณ์ที่พัฒนาจากประโยคหนึ่งไปเป็นอีกประโยคหนึ่ง เราเรียกว่า การปริวรรต ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

การซ้อนซ้ำ (recursion) และการสอดซ้อน (embedding)

เป็นที่รู้กันว่าทุกภาษาในโลกนี้มีลักษณะการซ้อนซ้ำและการสอดซ้อนอยู่เสมอ เป็นลักษณะที่มนุษย์เจ้าของภาษาสร้างความแปรเปลี่ยนให้เกิดขึ้นในภาษา ทำให้ภาษามีจำนวนประโยคเป็นอนันต์ ถ้าจะเทียบกับลักษณะแผนเสียงตรรก์ก็ได้ แต่การตรรก์แบบนี้มิใช่ทำให้เกิดเสียงซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่เป็นลักษณะโครงสร้างซ้ำแล้วซ้ำอีก และวิธีการที่ทำให้เกิดการซ้อนซ้ำที่เห็นเด่นชัดในภาษาก็คือ การสอดซ้อน เช่น

- (12) ผมรักคุณ
- (13) ผมเคยบอกคุณว่าผมรักคุณ
- (14) คุณแม่คุณรู้ว่าผมเคยบอกคุณว่าผมรักคุณ
- (15) คุณพ่อคุณรู้ใหม่ว่า คุณแม่คุณรู้ว่าผมเคยบอกคุณว่าผมรักคุณ

คนที่รู้ภาษาไทยมีความสามารถที่จะสร้างประโยคเหล่านี้ได้ยาวขึ้นและยาวขึ้นทุกที และทุกประโยคก็มีความถูกต้องและสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ จนเราไม่สามารถจะบอกได้ว่า ประโยคที่ยาวที่สุดนั้นควรจะมีควมยาวเท่าใด เราจึงพอจะเห็นได้ว่า การสร้างประโยคให้เกิดลักษณะอนันต์นี้อาจจะกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน นอกจากที่ปรากฏในตัวอย่างข้างบนแล้ว ยังมีวิธีการอื่นอีก คือ การเข้าส้นธาน เช่น

- (16) อุบลและรัตนาไป
- (17) อุบล รัตนา และราตรีไป
- (18) อุบล รัตนา ราตรี และสาลินีไป
- (19) อุบล รัตนา ราตรี สาลินี และอุษาไป

- นอกจากนั้นก็ยังมี การสอดซ้อนประพันธ์ประโยคที่แทรกประพันธ์สรรพนาม เช่น
- (20) ผมตีหมาที่ไล่กวดแมว
 - (21) ผมตีหมาที่ไล่กวดแมวตัวที่ไม่ยอมกัดหนู

(22) ผมตีหมาที่ไล่กวดแมวตัวที่ไม่ยอมกัดหนุที่อยู่ในครัว
ฉะนั้นการสอดซ้อนก็คือ การนำอนุประโยคเข้าแทรกในประโยคเดิม ณ จุดใด
จุดหนึ่งที่โครงสร้างของประโยคอนุญาตให้สอดซ้อนได้ เช่น หลังนามวลี หลังกริยาวลี เป็นต้น

ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต

ส่วนประกอบสำคัญของทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต ได้แก่

1. โครงสร้างส่วนประกอบ (Constituent structure หรือบางตำราก็เรียกว่า Phrase Structure โดยเฉพาะ Chomsky (1957: 26-48) ใช้คำว่า Phrase Structure และใน Chomsky (1965 : 63-127) ใช้ว่า base มีแต่ศิษย์ของ Chomsky¹ เท่านั้นที่เรียก Constituent Structure) ซึ่งจะประกอบด้วย สูตรพื้นฐานของประโยค เป็นสูตรทางไวยากรณ์ว่า ประโยคควรประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ อะไรบ้าง และในสูตรพื้นฐานของประโยคนี้เอง ในขั้นตอนสุดท้ายก็จะประกอบด้วยคำ พร้อมความหมาย (Lexicon) เพื่อใช้เติมเข้าไปในสูตรพื้นฐานของประโยคให้เกิดประโยคที่มีความหมายสมบูรณ์ขึ้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าอรรถศาสตร์ (Semantics) ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนประกอบนี้ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทที่ 11 ผลิตรกรรมของการสร้างประโยคจาก โครงสร้างส่วนประกอบนี้จะได้โครงสร้างรูปลึก (deep structure) ซึ่งหมายถึงประโยคพื้นฐานซึ่งฝังลึกอยู่ในสมองมนุษย์ก่อนจะมีการปริวรรตให้แปรรูปประโยคเป็นอย่างอื่น โครงสร้างรูปลึก จะให้ความหมายเป็นเอกนัย (unambiguity) ปราศจากความกำกวม (ambiguity) เพราะผู้พูดรู้ว่าตนเองต้องการอะไร ปราศจากอะไร

2. การปริวรรต (Transformation) เมื่อเรานำโครงสร้างรูปลึกมาเปลี่ยนแปลงเพื่อความ กระชับของประโยคที่ดี เพื่อลดคำซ้ำ ๆ ลงก็ดี เพื่อโยกย้ายส่วนประกอบที่ดี เพื่อทำประโยค บอกล่าให้ เป็นปฏิเสธหรือเป็นประโยคคำถามก็ดี เราจะต้องอาศัยกระบวนการปริวรรต ซึ่งมี วิธีการเบื้องต้น 3 วิธี คือ

ก. การประชิด (adjunction) คือ การทำส่วนประกอบที่อยู่ไกลกันมาประชิดกัน เช่น

(23) เขาจะมาพรุ่งนี้

เมื่อย้ายคำว่า “พรุ่งนี้” มาประชิด “เขา” ก็จะได้ (24)

(24) พรุ่งนี้เขาจะมา

นอกจากนี้แล้วการเพิ่มส่วนประกอบเข้าไปในประโยคพื้นฐานก็อนุโลมเรียกว่า การประชิดด้วย

(25) พรุ่งนี้เขาจะมาหรือ

คำว่า “หรือ” ทำประโยคบอกล่าให้เป็นประโยคคำถาม เราก็คือว่าเป็นการประชิดด้วย

ข. การแทนที่ (Substitution) คือการทำส่วนประกอบหนึ่งมาแทนที่อีกส่วนหนึ่ง โดยที่ส่วนประชิดจะหายไปหรือย้ายไปอยู่ที่อื่นก็ได้ เช่น

(26) เขาขายหนังสือเล่มนั้นแพง

(27) หนังสือเล่มนั้นขายแพง

“หนังสือเล่มนั้น” ซึ่งเป็นกรรมใน (26) มาแทนที่ “เขา” ซึ่งเป็นประธานใน (26) ก็จะได้ (27) และ “เขา” หายไป

(28) งูกัดเขา

(29) เขาถูกงูกัด

ในกรณีนี้ “เขา” ใน (28) ย้ายมาแทนที่ “งู” ซึ่งเป็นประธาน ขณะเดียวกัน “งู” ก็ย้ายไปอยู่หลัง “กัด” และนำคำว่า “ถูก” มาประชิด “งู” หรือแทรกระหว่าง “งู” กับ “เขา”

ค. การลด (deletion) คือ การลดส่วนประกอบออกจากประโยคพื้นฐาน เช่น

(30) คุณออกไปเดี๋ยวนี้นะ

(31) ออกไปเดี๋ยวนี้นะ

ลดคำว่า “คุณ” ใน (30) ออกก็จะได้ (31)

(32) เขาตื่นขึ้น ก็รีบล้างหน้าแปรงฟัน

ใน (32) จะพบว่ามีการลด “เขา” หน้า “ก็” ออกเพราะไม่ต้องการให้ซ้ำกัน ขบวนการปริวรรตเกี่ยวกับการลดนี้ใช้มากในทุกภาษา เพราะเป็นลักษณะของมนุษย์ที่พยายามจะพูดอะไรสั้น ๆ แต่ให้ได้ความ

จากกระบวนการปริวรรตเบื้องต้นทั้ง 3 วิธีนี้ จะทำให้โครงสร้างลึกที่ได้มาจากโครงสร้างส่วนประกอบเปลี่ยนไปเป็นโครงสร้างผิว (surface structure) ฉะนั้นเมื่อไรก็ตามที่ประโยคพื้นฐานผ่านการปริวรรตโครงสร้างลึกจะหายไป จนบางครั้งการปริวรรตทำให้ประโยคเกิดความกำกวมขึ้น

(33) เขาซื้อกุ้งเป็น

ประโยคนี้มีความหมายเป็นสองนัย เพราะมาจากประโยคดั้งเดิมเขาซื้อกุ้งกับกุ้ง เป็น เมื่อ เป็น หมายถึงมีชีวิต กับ เขาซื้อกุ้งทั้งหมดทำหน้าที่เป็นประธานของ เป็น เมื่อ เป็น หมายถึง สามารถ

3. สรวิตยา เป็นการนำคำต่าง ๆ อันเป็นส่วนองค์ประกอบของต้นไม้มันซึ่งมาจากโครงสร้างส่วนประกอบก็ดีหรือผ่านการปริวรรตมาก็ดี ให้ปรากฏออกมาเป็นเสียงที่สามารถออกเสียงได้ สระตัวใดมีลักษณะลดรูปบ้าง ตัวใดออกเสียงหนักเบาบ้าง มีการสนธิบ้างหรือไม่ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 และ 6

โครงสร้างส่วนประกอบ

ใครก็ตามที่พูดว่าภาษาจีน ภาษาไทย ไม่มีไวยากรณ์นั้นถือว่าเป็นคำกล่าวของผู้ที่ไม่ใช่ นักภาษาศาสตร์ เพราะที่จริงแล้วการเรียงคำไม่ว่าจะเป็นภาษาใดจะต้องมีกฎเกณฑ์เสมอ จะเอาคำมาเรียงกันตามอำเภอใจไม่ได้ ขณะเดียวกันคำเมื่อเรียงกันเป็นประโยคแล้วก็ยังมี ส่วนที่ผสมผสานกันอย่างเป็นเอกภาพ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งสามารถจะแยกออกจากกันได้ ตามความรู้สึกเชิงสหัชฐานของเจ้าของภาษา

(34) ผู้ชายคนนั้นกำลังซื้อทุเรียน

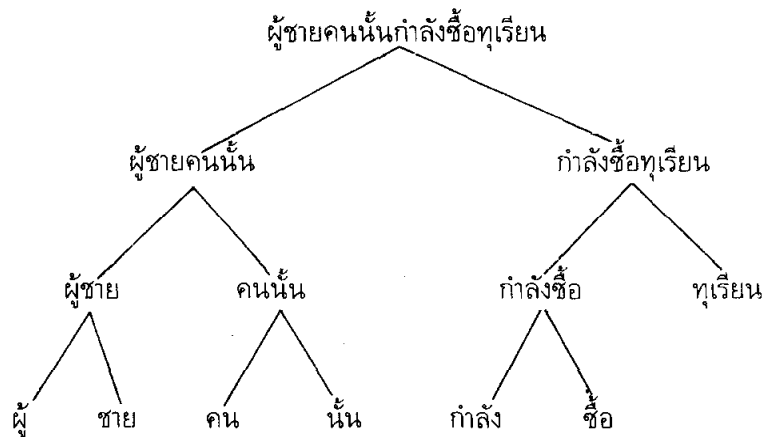
ถ้าหากให้ลองแยก (34) ออกเป็นสองส่วนที่มีลักษณะภายในของแต่ละส่วนผสมผสานกัน ก็จะแยกได้เป็น

(35) ผู้ชายคนนั้น/กำลังซื้อทุเรียน จะไม่มีใครคิดแยกเป็น

(36) ผู้ชาย/คนนั้นกำลังซื้อทุเรียน หรือ

(37) ผู้ชายคนนั้นกำลังซื้อทุเรียน

และตามสหัชฐานของเจ้าของภาษา (34) ควรแยกออกได้ดังนี้

ถ้าหากเห็นด้วยกับการวิเคราะห์ข้างบนนี้ โดยยึดหลักความผสมผสานภายในของแต่ละส่วน และการแยกตามแบบข้างบนมีลักษณะคล้ายตามธรรมชาติเชิงความรู้สึกของเจ้าของภาษาเป็นหลัก ก็สามารถจะเห็นไปตามแนวทางเดียวกันได้ว่า โครงสร้างของภาษาไทยเชิงระนาบมีลักษณะเชื่อมกันระหว่างคำที่เกาะกันเป็นวลีอย่างไร

นาม

จากตัวอย่างข้างบนนี้เราควรจำแนกประเภทลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของวลี ผู้ชาย คนนั้นเป็นนามวลี (นว) และแม้แต่ทุเรียนซึ่งปรากฏโดดๆ ก็ขออนุโลมเรียกว่านามวลีด้วย เพราะสามารถขยายออกเป็นทุเรียนสองลูกนั้นได้ ฉะนั้นนามวลีอาจจะทำหน้าที่เป็นประธาน หรือกรรมของประโยคได้ หรืออาจจะเป็นส่วนขยายประโยคก็ได้ เช่น ด้วยมือซ้าย กับพ่อของเธอ เป็นต้น คำที่จะประกอบเป็นนามวลีได้ ก็ต้องเป็นคำนามหรือสรรพนาม แม้แต่ประโยค ทำดีกว่าพูด คำว่า ทำและพูดนั้นที่จริงแล้วหมายถึง การทำและการพูดซึ่งเป็น คำนามแต่ลดเครื่องหมายแสดงอาการนาม คือ การ ไว้

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2525: 70-78) ได้แบ่งนามออกเป็น 5 พวกด้วยกันคือ สามานยนาม วิสามานยนาม สมุหนาม ลักษณะนาม และอาการนาม แต่ตำราเล่มนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทเท่านั้น คือ

1. สามานยนาม เป็นคำที่เจ้าของภาษากำหนดใช้เรียกสิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิต จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ เช่น นก รถ ปริมาณ อากาศ ส่วนมากแล้วสามานยนามจะมีลักษณะนาม ประจำแต่ละคำ เช่น นกสองตัว รถสามคัน ปริมาณหนึ่งปริมาณ ส่วนอากาศนั้นไม่มีลักษณะนาม ตามทฤษฎีปริวรรตถือว่า ลักษณะนามเป็นลักษณะประจำคำที่เกิดร่วมกับนามแต่ละคำไม่ถือว่าเป็นประเภทหรือชนิดของนามตามทฤษฎีไวยากรณ์เก่าหรือตามทฤษฎีโครงสร้าง

2. วิสามานยนาม เป็นคำที่เจ้าของภาษากำหนดให้เป็นชื่อเฉพาะบุคคล สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ เพื่อให้ผิดแผกไปจากชื่ออื่น เช่น วิชาญ จิม มีชัย แพ็บ จตุรพักตรพิมาน เป็นต้น

สำหรับคำที่อนุพันธ์มาจากสกรรมกริยา อกรรมกริยา หรือวิเศษณกริยาโดยการปริวรรต ด้วย การนำ การ หรือ ความ ประชิดเข้าหน้ากริยา เช่น การนอน ความดี ตามที่นิยมเรียกกันว่า อาการนาม นั้นไม่จัดเข้าเป็นนามในโครงสร้างรูปสีก และจะไม่ปรากฏเป็นนามในโครงสร้างรูปสีกเลย ปรากฏเฉพาะในโครงสร้างผิวเท่านั้น เพราะอนุพันธ์มาจากโครงสร้างรูปสีก ตามกระบวนการปริวรรตจากกริยาเป็นนามซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ส่วนสมุหนามตามไวยากรณ์เก่าอันได้แก่คำว่า กอง หมู ผุง โขลง ก็ให้ถือว่าเป็นลักษณะประจำคำสำหรับแสดงการรวมพวกรวมหมู่ซึ่งแตกต่างจากลักษณะประจำคำเฉพาะตัว ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ตามที่พระยาอุปกิตศิลปสาร (2522: 71) เรียกว่า สามานยนามย่อย เช่น ยาง ดุเหว่า เลี้ยง ฯลฯ เป็นจำพวกย่อยของ นก บางทีก็ใช้สามานยนามย่อยควบกับสามานยนามจำพวกใหญ่

เช่น นกยาง ดุเหว่า นกเอี้ยง นั้น ตำราเล่มนี้ถือว่า คำดังกล่าวอนุพันธ์มาจากนามสองคำใน โครงรูปสี่ก โดยกระบวนการปริวรรตนามประสม จึงจะได้โครงรูปผิวที่เป็นนามประสม

กริยาสำคัญ

นอกจากนามวลีแล้วก็มีกริยาวลี (กว) ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกริยาสำคัญซึ่งใน ภาษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันมี

1. สกรรมกริยา คือ กริยาที่มีกรรมตามในโครงรูปสี่ก เช่น เล่น ปิด เราเชื่อว่าสกรรมกริยาจะต้องตามด้วยกรรมเสมอ แม้ว่าในโครงรูปผิวจะไม่มีกรรมปรากฏ ในโครงรูปสี่กจะต้องมีปรากฏ เช่น

- (38) แม่ขายขนม
- (39) วันนี้ขนมขายดี
- (40) เด็กเล่นฟุตบอล
- (41) เด็กกำลังเล่น
- (42) ใครปิดประตู
- (43) ประตูปิด

บางคนอาจจะไม่ยอมรับว่า **ขาย** ใน(39) เป็นสกรรมกริยาเพราะไม่มีกรรมตามหลัง คำว่า **ขาย** และหากจะพิจารณากันจริงๆ **ขนม** ใน(39) ก็มีได้ทำหน้าที่เป็นผู้กระทำกริยาอย่าง คำว่า **แม่** ใน (38) ผู้กระทำกริยาใน (39) เราไม่รู้ว่าเป็นใครและเราก็ไม่สนใจจะรู้ และที่จริงแล้ว **ขนม**ใน (39) เป็นผู้ถูกกระทำ หรือผู้รับการกระทำมากกว่า แต่ขณะนี้ได้มีการปริวรรตเปลี่ยนจาก กรรมขึ้นมาเป็นประธานของประโยค ผู้กระทำกริยาเดิมจึงถูกลดหายไป ด้วยเหตุนี้เองเราจึงถือว่า **ขาย** เป็นกริยาที่มีกรรมตามเสมอ ไม่ว่าจะปรากฏในประโยคลักษณะใด ในทำนองเดียวกัน **ประตู** ใน(43) ก็มีผู้กระทำ แต่เป็นผู้กระทำในลักษณะเดียวกับ**ขนม**ใน(39) ส่วน(41) ถ้าหากดูจากโครงรูปผิวแล้วจะเห็นว่าหลัง **เล่น** ไม่มีกรรมน่าจะเป็นอกรรมกริยา แต่ที่จริงแล้วเมื่อบอกว่าเด็กกำลังเล่นนั้น ผู้พูดไม่ได้สนใจว่าเด็กเล่นอะไร แต่ตามความเป็นจริงแล้วเด็กเล่นอะไรอยู่แน่นอน ตำราเล่มนี้จึงถือว่า **เล่น** เป็นสกรรมกริยา ยังมีกริยาตัวอื่นที่เข้าลักษณะเดียวกับ **เล่น** อีกมาก เช่น ทิว สร้าง ขาย อ่าน เป็นต้น

ในบรรดาสกรรมกริยา มีอยู่คำหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษกว่ากริยาคำอื่น ได้แก่ คำว่า **คือ** ในภาษาไทย **คือ** กับ **เป็น** มีความหมายแตกต่างกัน เช่น

- (44) วันนี้เป็นวันเสาร์
- (45) วันนี้คือวันเสาร์

(46) วันนี้วันเสาร์

ถ้าหากพิจารณาเพียง (44) - (46) อาจจะเข้าใจว่าเป็นประโยคที่มีความหมายเหมือนกัน

(47) เขาเป็นทนายให้พ่อผม

(48) * เขาคือทนายให้พ่อผม

จะเห็นได้ว่า (47) จะใช้ **คือ** แทน **เป็น** ไม่ได้เลย ลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ระหว่าง **เป็น** กับ **คือ** นั้นคือ ลดรูปได้และปฏิเสธของ **คือ** ได้แก่ **ไม่ใช่** เป็น เมื่อทำเป็นคำนามมีรูปว่า **การเป็น** **ความเป็น** ส่วน **คือ** ทำให้เป็นคำนามอย่างกริยาตัวอื่นที่ใส่ **การ** หรือ **ความ** เข้าข้างหน้าไม่ได้ และเติมคำว่า **กำลัง** เข้าข้างหน้าก็ไม่ได้ แต่เราก็ถือว่า **คือ** เป็นสกรรมกริยาแต่เป็นสกรรมกริยาที่มีลักษณะพิเศษกว่าสกรรมกริยาตัวอื่น

สำหรับสกรรมกริยา **เป็น** ก็มีลักษณะที่น่าสนใจศึกษาอยู่ไม่น้อย Warotamasikkhadit² (1976: 233-241) ได้ทำการศึกษาคำว่า **เป็น** โดยกล่าวว่า ในบางกรณี **เป็น** ก็มีลักษณะบอกสภาวะจะใช้ **กำลัง** นำหน้าไม่ได้ เช่นเดียวกับ **คือ** เช่น

(49) เขาเป็นพี่ของผม

(50) ยาเป็นเม็ด

(51) ข้าวเป็นอาหาร

การที่ (49) เติม **กำลัง** เข้าไปหน้า **เป็น** ไม่ได้ เพราะสภาวะความเป็นพี่คงอยู่ตลอดไปไม่มีกำหนด หากยอมให้เติม **กำลัง** หน้า **เป็น** ได้ก็แสดงว่า **ความเป็นพี่** นั้นชั่วคราว ซึ่งผิดกับลักษณะความเป็นชั่วคราว เช่น

(52) เขากำลังเป็นทหาร

นอกจากนั้นแล้ว **เป็น** ยังเป็นสกรรมกริยาที่แสดงประสพการณ์ เช่น

(53) สมศักดิ์เป็นมวย

(54) อุษาเป็นไข้

ถ้าสังเกตให้ดี (53) จะเติม **กำลัง** เข้าข้างหน้า **เป็น** ไม่ได้ แต่ (54) นั้นเติม **กำลัง** เข้าข้างหน้า **เป็น** ได้

สกรรมกริยา **เป็น** ยังสามารถนำหน้าเลขจำนวนหรือเลขลำดับ เช่น

(55) เงินเป็นล้าน

(56) เขาเป็นที่หนึ่ง

ขอให้สังเกตว่า **เป็น** ยังเป็นกริยาที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ เช่น

(57) ถนนเป็นโคลน

(58) หน้าเป็นมัน

จะเห็นได้ว่า (57) และ (58) มีลักษณะแตกต่างจาก (44) ซึ่งคำของนามวลีทั้งซ้าย และขวาของคำว่า เป็น มีค่าเท่ากัน คือ วันนี้ = วันเสาร์ หรือ (49) เขา = พี่ของผม แต่ในกรณีของ (57) และ (58) ถนน \neq โคลน และ หน้า \neq มัน แต่กลับแสดงว่าโคลนอยู่ที่ ถนน และมันอยู่บนหน้า

ยังมีสกรรมกริยาอีกประเภทหนึ่งที่วิจิตรนึ่ง ภาณุพงศ์ (1970: 122-123, 2532: 53-54) เรียกว่า กริยาวิกรรม เพราะในโครงรูปผิวมีกรรมตามได้สองตัว แต่ อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2513: 172-173) เรียกว่าสกรรมกริยา เช่น รด ให้

(59) พ่อให้เงินลูก

(60) พ่อรดน้ำต้นไม้

(59) ถือว่าปริวรรตมาจาก พ่อให้เงินพ่อให้ลูก ลดส่วนที่เหมือนกันทางขวามือ ออกจะเหลือพ่อให้เงินลูก ส่วน (60) นั้นถือว่าปริวรรตมาจาก พ่อรดน้ำ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน ตามด้วยภาคแสดง คือ ให้ต้นไม้ จะเป็นพ่อรดน้ำให้ต้นไม้ และ รด ให้ ออกก็จะได้ พ่อรดน้ำต้นไม้

ยังมีสกรรมกริยาอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสาร³ (2522: 84-85) เรียกว่า วิกตรรกกริยา ได้แก่ เหมือน คล้าย เท่า จะต้องมีการตามหลัง แต่เป็นกริยาที่ใช้เป็นคำสั่ง ไม่ได้ เช่น

(61) กินข้าวเสีย

(62) ขายไปเลย

(63) *เหมือนแม่นะ

(64) *คล้ายน้องซิ

(65) *เท่าเพื่อนเสีย

2. อกรรมกริยา คือกริยาที่ไม่มีกรรมตามในโครงรูปลึก เช่น ไป นอน เดิน เช่น

(66) น่องไป

(67) น่องไปที่วัด

(68) น่องไปวัด

(69) ฟอนนอน

(70) ฟอนนอนบนเตียง

(71) ฟอนนอนเตียง

(72) เขากำลังเดิน

(73) เขากำลังเดินทาง

(74) เรากำลังเดินเรื่องของคุณ

เราจะต้องยอมรับว่า **ที่**วัด ใน (67) และ **วัด** ใน (68) ไม่ใช่กรรมของกริยา **ไป** แต่เป็นนามแสดงสถานที่หรือสถานวิเศษณ์ ไม่ว่านามวลีที่ตาม **ไป** จะมี **ที่** หรือ **ลด** **ที่** ออกก็ตาม เราสามารถทดสอบได้ด้วยการเล่นประโยคดังกล่าวเป็นประโยคคำถาม (38) จะถามว่า

(75) แม่ขายอะไร

แต่ทว่า (67) และ (68) จะถามว่า

(76) น้องไป (ที่) ไหน

ไม่สามารถจะถามว่า

(77)*น้องไปอะไร⁴

สำหรับ (70) นั้นมีความหมายแตกต่างจาก (71) เพราะ **บนเตียง** เป็นนามวลีแสดงสถานที่หรือสถานวิเศษณ์ใน (59) แต่ (71) มาจากประโยค

(78) แม่ใช้เตียงแม่นอน

คำว่า **แม่** ที่อยู่ทางซ้ายมือมีอิทธิพลทำให้คำว่า **แม่** ทางขวามือถูกลดไปจนเหลือ

(79) แม่ใช้เตียงนอน

จากนั้นคำว่า **นอน** ย้ายไปแทนที่คำว่า **ใช้** จึงได้

(80) แม่นอนเตียง

คำว่า **ทาง** ใน (73) ก็ไม่ใช่กรรมของ **เดิน** เพราะประโยคดั้งเดิมของ (73) คือ

(81) เขากำลังเดิน **ไปตามทาง**

ตามทาง เป็นสถานวิเศษณ์ของกริยา **ไป** แต่ทั้ง **ไป** และ **ตาม** ถูกลดออกไปจึงเหลือเป็น (73) สำหรับ (74) นั้นมาจากประโยคดั้งเดิมว่า

(82) เรากำลังทำให้เรื่องของคุณเดิน

มีการนำคำว่า **เดิน** มาแทนที่คำว่า **ทำให้** ในลักษณะเดียวกันกับที่ปรากฏกับ (80) คำว่า **ทำให้** ถูกลดออกไปจึงเหลือเป็น (74)

มีปัญหาว่า กริยา **ร้อง** เป็นอกรรมกริยาหรือสกรรมกริยา เพราะมีประโยคเหล่านี้

(83) เขาร้อง

(84) เขาร้องให้

(85) เขาร้องเพลง

(86) เขาร้องทุกข์

(87) เขาร้องฎีกา

เราจะต้องวิเคราะห์ว่า (84) นั้นมาจากประโยคดั้งเดิม

(88) เขาร้องเขาให้ ซึ่งเมื่อรวมกันจะได้ (84)

ส่วน (85) นั้นมาจากประโยคดั้งเดิม

(89) เขาร้อง เป็น เพลง

สำหรับ (86) อาจวิเคราะห์ว่ามาจากประโยคดั้งเดิม

(90) เขาร้อง (เพราะ) เขามีทุกข์

เมื่อมีการลดคำก็จะได้ประโยคโครงสร้างรูปผิวตาม (86) ส่วน (87) นั้นวิเคราะห์ได้ว่ามาจาก

(91) เขาร้อง (และ) เขาถวายฎีกา

เมื่อมีการลดคำก็จะได้ (87) ฉะนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า **ร้อง** เป็นอกรรมกริยา แม้ว่าในโครงสร้างผิวจะปรากฏเสมือนมีกรรมตามมา แต่คำที่ตามมาทำให้เป็นกรรมของกริยา **ร้อง** ไม่

3. วิเศษณกริยา เป็นกริยาที่แตกต่างจากสกรรมกริยาและอกรรมกริยา ซึ่งเป็นกริยาที่มีอาการ แต่วิเศษณกริยากลับเป็นกริยาที่ไม่มีอาการ และเป็นกริยาที่แสดงสภาวะ สำหรับนักภาษานางท่านจะไม่ยอมเรียกว่ากริยาเพราะไม่มีอาการ แต่ปัจจุบันปราชญ์ทางทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตทุกท่านรวมทั้งปรมาจารย์ Chomsky ผู้เริ่มคิดทฤษฎีปริวรรตเองก็ยอมรับว่าเป็นกริยาแต่เดิมในภาษาอังกฤษเรียกวินิเศษณกริยานี้ว่าคุณศัพท์ (adjective)

การจะวิเคราะห์ว่ากริยาตัวใดเป็นวิเศษณกริยานั้นให้ทดสอบได้โดยใช้คำว่า **ทำไม** เป็นตัวทดสอบ เพราะทำไมไม่สามารถปรากฏตามหลังวิเศษณกริยาได้ แต่ปรากฏหลังอกรรมกริยาหรือหลังสกรรมกริยาที่ตามด้วยกรรมได้ เช่น

(92) ทำไมเขาร้อง

(93) เขาทำไมร้อง

(94) เขาร้องทำไม

(95) ทำไมแม่ขายบ้าน

(96) แม่ทำไมขายบ้าน

(97) แม่ขายบ้านทำไม

(98) ทำไมเธอขาว

(99) เธอทำไมขาว

(100)* เธอขาวทำไม

จะพบว่า (100) เป็นประโยคที่ใช้ไม่ได้ในภาษาไทย จึงสรุปได้ว่า วิเศษณ์กริยาจะไม่มีกรรมตามหลัง และจะตามด้วย **ทำไม** ไม่ได้

บางท่านอาจจะคิดว่าวิเศษณ์กริยานั้นสามารถทดสอบได้ด้วย **กว่า** เช่น **ดีกว่า น้อยกว่า แดงกว่า สวยกว่า** ซึ่งที่จริงคำที่ตามด้วย **กว่า** ได้ส่วนมากจะเป็นวิเศษณ์กริยา แต่ก็มีบางคำ เช่น **ยี่สิบกว่า วันกว่า⁵** ซึ่งสังขยาหรือเลขจำนวนไม่ถือว่าเป็นวิเศษณ์กริยาแน่นอน

กริยารอง
อุดม วโรตม์ลิขิตติตต์ (2513 : 169) เรียกกริยา **มา ไป ไว้** ว่า **กริยารอง** (หรือกริยา 2) โดยมีความเชื่อว่า กริยารองไม่สามารถทำเป็นปฏิเสศได้

(101) พ่อซื้อขนมมา

(102)*พ่อซื้อขนมไม่มา

จะเห็นได้ว่า (102) เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ไทย แต่ถ้าเปรียบเทียบกับ (103)

(103) เขาเซ็นเรือไป

จะพบว่า **ไป** ใน (103) นั้นมีสภาพเป็นได้ทั้งกริยาสำคัญและกริยารอง เพราะ (103) มีความหมายเป็นสองนัย คือ เมื่อมีการเซ็นเรือแล้วเรือขยับเขยื้อนนัยหนึ่ง กับมีการเอาเรือออกไปในทิศทางที่ห่างจากตัวผู้พูด สำหรับความหมายตามนัยแรกสามารถเปลี่ยนเป็นปฏิเสศได้ว่า

(104) เขาเซ็นเรือไม่ไป

โดย **ไป** ทำหน้าที่เป็นกริยาสำคัญจึงเติม **ไม่** เข้าหน้ากริยาสำคัญได้ ส่วนความหมายตามนัยหลังต้องเปลี่ยนเป็นปฏิเสศว่า

(105) เขาไม่ได้เซ็นเรือไป

เนื่องจาก **ไป** เป็นกริยารองจะเติม **ไม่** หน้า **ไป** ไม่ได้ต้องทำกริยาสำคัญ คือ **เซ็น** ให้เป็นปฏิเสศได้เท่านั้น

ส่วนนำหน้ากริยา (นก)

ส่วนนำหน้ากริยาที่รู้จักกันดีในไวยากรณ์โบราณ ก็คือกริยานุเคราะห์ อันได้แก่ **ควร น่า คง พอ จึง จะ ต้อง ฯลฯ** เป็นส่วนที่ปรุงแต่งกริยาเกี่ยวกับกาล (tense) สถิตกาล (aspect) ความเป็นไปได้ และการบังคับ ส่วนนำหน้ากริยาเหล่านี้มีตำแหน่งเฉพาะคำที่แน่นอนสามารถเขียนเป็นสูตรออกมาได้ และมีความหมายคงที่ เป็นต้นว่า **ควร น่า อาจ จึง พอ** ปรากฏนำหน้า **จะ** ขณะที่ **ต้อง** ปรากฏตามหลัง **จะ**

คำว่า **ไม่** นั้นไม่จัดว่าเป็นส่วนนำหน้ากริยา เพราะ **ไม่ บ, บ่, หามิได้, ใ้ไม่** ฯลฯ ถือว่าเกิดจากการปริวรรตเปลี่ยนจากบอกเล่าเป็นปฏิเสศขึ้นอยู่กับว่าจะปฏิเสศอะไร ก็ให้เติม **ไม่**

เข้าหน้าส่วนนั้น จะเห็นได้ว่าตำแหน่งของ **ไม่** ในประโยคนั้นไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าส่วนใดของประโยคเป็นปฏิเสธ

(106) เขา **ไม่** ต้องไป

(107) เขาต้อง **ไม่** ไป

ความหมายของ (106) ก็ต่างจาก (107) เพราะปฏิเสธอยู่กับคนละตำแหน่ง ฉะนั้นจะต้องจำไว้ว่า **ไม่** หรือ **ปฏิเสธ** ไม่ว่าจะปรากฏเป็นรูปอย่างใดมาจากกระบวนการปริวรรตทั้งสิ้น

ส่วนหลังกริยา (ลก)

ส่วนหลังกริยาเป็นส่วนที่ปรากฏหลังกริยาสำคัญ ซึ่งอาจจะเป็นสกรรมกริยา อกรรมกริยา วิเศษณกริยาหรือกริยารองดังที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วยลักษณวิเศษณ์ เช่น **ดี** **แจ๋** **ปี้** **ปี้ด** **อย่างดี** **อย่างเร็ว** ฯลฯ สถานวิเศษณ์ เช่น **บนเตียง** **ใต้โต๊ะ** **ที่บ้าน** ฯลฯ อุปกรณ์วิเศษณ์ เช่น **ทางเครื่องบิน** **โดยรถไฟ** ฯลฯ และกาลวิเศษณ์ เช่น **เมื่อวานนี้** **ตอนค่ำ** **ในเย็นวันนี้** เป็นต้น

ในภาษาไทยประโยคควรประกอบด้วยภาคประธาน ซึ่งเป็นนามวลีและภาคแสดง ซึ่งเป็นกริยาวลี และภาคแสดงซึ่งเป็นกริยาวลี ดังสูตรต่อไปนี้

1. ประโยค → (นว) + กว

ขอให้ดูประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

(108) แม่พูด

(109) แม่กำลังพูด

(110) แม่ยกงาน

(111) แม่กำลังจะยกงาน

(112) แม่กำลังจะยกงานแล้ว

(113) แม่กำลังจะยกงานไปแล้ว

(114) แม่กำลังจะยกงานไปให้แม่ครัว

(115) แม่กำลังจะยกงานที่พอใช้กินข้าวไปให้แม่ครัว

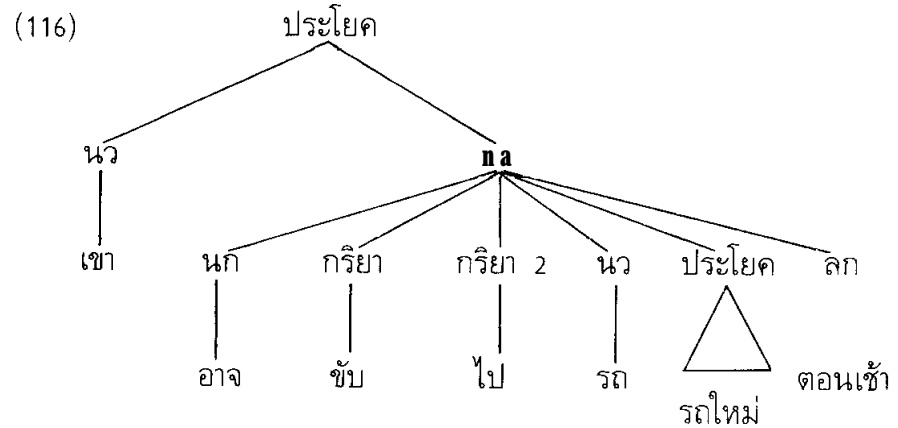
จะเห็นว่า **แม่** ใน (108) - (115) ทำหน้าที่เป็น **นว** และส่วนที่เหลือในประโยคเป็น **กว**

2. กว → (นก) กริยา (กริยา 2) (นว) (ประโยค) (ลก)

กริยาวลีจะต้องประกอบด้วย **ส่วนนำหน้ากริยา** ซึ่งเขียนอยู่ในวงเล็บแสดงว่าจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ แต่**กริยาสำคัญ** จะต้องปรากฏ ส่วน **กริยารอง** หรือ **กริยา 2** จะเขียนคร่อมด้วยวงเล็บเช่นเดียวกับ **ส่วนนำหน้ากริยา** **นามวลี** ที่ตามมาจะปรากฏหรือไม่ก็ได้

เพราะถ้ากริยาสำคัญเป็นสกรรมกริยา นามวลีก็ต้องปรากฏ แต่ถ้ากริยาลีเป็นนอกรรมกริยา หรือวิเศษณกริยา นามวลีก็ไม่ต้องปรากฏ จึงเขียนวงเล็บคร่อมนามวลีไว้ เช่นเดียวกับ **ประโยค** อาจจะตามนามวลีหรือไม่ก็ได้ **ส่วนหลังกริยา** ก็เช่นเดียวกันจะปรากฏในประโยคหรือไม่ก็ได้

ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

ซึ่งเมื่อได้ปริวรรตย้ายกริยารอง และปริวรรตลดส่วนที่เหมือนกันออกจะได้

(117) เขาอาจขับรถยนต์ใหม่ไปตอนเช้า

3. นว → นาม (จำนวน) (ประโยค)

ในนามวลีซึ่งจะทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคหรือเป็นกรรมของประโยคก็ตาม จะต้องมี **นาม** ส่วน **จำนวน** หรือ **ประโยค** จะไม่ปรากฏหลังนามก็ได้ ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

(118) เด็กสองคนกำลังปีนต้นไม้

(119) เด็กสองคนนั้นกำลังปีนต้นไม้

(120) เด็กคนนั้นกำลังปีนต้นไม้

(121) เด็กคนที่เคยตกต้นไม้กำลังปีนต้นไม้

(122) เด็กคนนั้นที่เคยตกต้นไม้กำลังปีนต้นไม้

(123) เด็กที่เคยตกต้นไม้คนนั้นกำลังปีนต้นไม้

(124) เด็กชนกำลังปีนต้นไม้

(125) เด็กชนคนนั้นกำลังปีนต้นไม้

จะพบว่าสูตรที่ 3 ไม่สามารถจะผลิต **ลักษณะนาม คน ใน** (118) - (123) และ (125) และนิยมลักษณณ์ (determiner) **นั้น ใน** (119), (120), (122), (123) และ (125) ได้ แต่เราได้กล่าวไว้ข้างต้น (ดูหน้า 176) ว่า **ลักษณะนาม** จะปรากฏเป็น **ลักษณะประจำคำ** ของนามในทำนองเดียวกัน **นิยมลักษณณ์** ก็จะต้องปรากฏเป็น **ลักษณะประจำคำ** ของนามเช่นเดียวกัน จึงไม่ปรากฏเป็นสูตรต่างหาก การที่เราเลือกให้ลักษณะนามเป็นลักษณะประจำคำ เพราะนามแต่ละตัวในภาษาไทยเป็นผู้กำหนดลักษณะนาม และการกำหนดนิยมลักษณณ์ ว่าควรใช้คำ นั้น นั้น โน้น มีความสัมพันธ์ทางระยะทางกับนามที่มันขยายจึงได้กำหนดว่าให้เป็นลักษณะประจำคำที่ติดมากับนามตามความต้องการของผู้พูดด้วย ลักษณะประจำคำของนาม ซึ่งจะปรากฏในพจนานุกรมจะใช้เครื่องหมาย + แทนลักษณะที่ปรากฏกับนามคำนั้นและ - แทนลักษณะที่ตรงกันข้ามหรือไม่ใช้สิ่งนั้น สำหรับนามควรจะมีลักษณะประจำคำดังนี้ (+ มีชีวิต) แทนสิ่งมีชีวิต เช่น คน นก หนู (- มีชีวิต) แทนสิ่งไม่มีชีวิต เช่น บ้าน มีด ปืน (+ มนุษย์) แทนมนุษย์ เช่น คน เด็ก พระ (- มนุษย์) แทนสัตว์ เช่น หมา ยุง มด (+ รูป) แทนนามที่เป็นรูปธรรม เช่น คน ช้าง โต๊ะ ไฟ (- รูป) แทนนามธรรม เช่น สันติภาพ ชีวิต (+ สามัญ) แทนสามัญนาม เช่น บ้าน รถ ถนน (- สามัญ) แทนวิสามัญนาม เช่น สุทัศน์ ซลลดา นนทบุรี ห้วยขวาง (+ ลักษณะ) แทนว่านามคำนี้มีลักษณะนามซึ่งก็จะต้องมีลักษณะประจำคำระบุไว้ว่าเป็นลักษณะนามอะไร เช่น (+ คน), (+ ตัว), (+ อัน), (+ ก้อน) ฯลฯ แต่เนื่องจากนามบางคำก็ไม่มีลักษณะนามก็มีประจำคำเป็น (- ลักษณะ) เช่น อากาศ สันติภาพ (+ กลไก) แทนนามไม่มีชีวิตบางคำที่เดินได้ ขยับเขยื้อนได้และมีพฤติกรรมอย่างมนุษย์ได้ เช่น รถยนต์ เครื่องบิน

สำหรับนิยมลักษณณ์นั้นถ้าผู้พูดต้องการจะเน้นการชี้เฉพาะนามก็จะต้องมีลักษณะประจำคำ (+ นิยม) แต่ถ้าไม่ต้องการชี้เฉพาะนามก็จะมีลักษณะประจำคำ (- นิยม) ถ้าเป็น **นี้** ก็ต้องเป็น (+ ไกล) ถ้าเป็น **นั้น** ก็ต้องเป็น (- ไกล) และถ้าเป็น **โน้น** ก็ต้องเป็น (- ไกล) (+ มาก) ลักษณะประจำคำใดที่ใส่ไปก็เกินความจำเป็น เช่น (+ มนุษย์) ย่อมหมายถึง (+ มีชีวิต) ก็ไม่จำเป็นต้องใส่ (+ มีชีวิต) ลด (+ มีชีวิต) ออกเสียได้ ขอให้สังเกตลักษณะประจำคำของนามต่อไปนี้

พระ	พระ	ชีวิต	ชีวิต
	(+ นาม)		(+ นาม)
	(+ สามัญ)		(+ สามัญ)
	(+ รูป)		(- รูป)
	(+ มนุษย์)		(+ มีชีวิต)
	(+ ลักษณะ)		(+ ลักษณะ)
	(+ รูป)		(+ ชีวิต)

ปลา

ปลา
<+ นาม>
<+ สามัญ>
<+ รูป>
<+ มีชีวิต>
<- มนุษย์>
<+ ลักษณะ>
<+ ตัว>

สันติภาพ

สันติภาพ
<+ นาม>
<+ สามัญ>
<- รูป>
<- มีชีวิต>
<- ลักษณะ>

บ้าน

บ้าน
<+ นาม>
<+ สามัญ>
<+ รูป>
<- มีชีวิต>
<+ ลักษณะ>
<+ หลัง>

อากาศ

อากาศ
<+ นาม>
<+ สามัญ>
<- รูป>
<- มีชีวิต>
<- ลักษณะ>

อยุธยา

อยุธยา
<+ นาม>
<- สามัญ>
<+ รูป>
<- มีชีวิต>
<- ลักษณะ>

ตั้ง

หมา
<+ นาม>
<- สามัญ>
<+ รูป>
<+ มีชีวิต>
<- มนุษย์>

นี้

<+ นิยม>
<+ ไกล>

นั้น

<+ นิยม>
<- ไกล>

โน้น

<+ นิยม>
<- ไกล>
<+ มาก>

ขอให้พิจารณา (122) จะพบว่าประโยคที่แทรกเข้าไปในประโยคหลัก (ตามไวยากรณ์ เดิมเรียกว่าอนุประโยค) คือ **ที่เคยตกต้นไม้** แต่ถ้าเอาประโยคที่แทรกเดียวกันนี้ออกจาก (121) จะเหลือ

(126) * เด็กคนกำลังปีนต้นไม้

จะเป็นประโยคที่ไม่มีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ตามโครงสร้างผิว แต่ถ้าหากมีประโยคแทรก จึงจะมีความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ และนิยมลักษณะนี้เมื่อใช้เป็น นี้ นั้น โนน ก็มีหน้าที่เป็นสรรพนาม เช่นเดียวกับ ผม ฉัน ดิฉัน เขา ซึ่ง Warotamasikkhadit (1975: 342 - 354) ได้กล่าวไว้ อย่างละเอียดและมีลักษณะประจำคำดังนี้

ผม	ผม <+ สรรพนาม> <+ บุรุษที่ 1> <+ พลเมือง> <+ ชาย> <+ สุภาพ>	<+ สรรพนาม> <+ บุรุษที่ 2> <+ พลเมือง> <+ สุภาพ>

ลักษณะประจำคำข้างบนนี้ หมายความว่า คำว่าผมเป็นสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง ซึ่งสามัญชนใช้พูดกับสามัญชนบุรุษที่สอง ผู้พูดต้องเป็นผู้ชาย แต่ผู้ที่พูดด้วยจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ เป็นการใช้ภาษาอย่างสุภาพ

กระหม่อม	กระหม่อม <+ สรรพนาม> <+ บุรุษที่ 1> <+ พลเมือง> <+ ชาย> <+ สุภาพ>	<+ สรรพนาม> <+ บุรุษที่ 2> <+ หม่อมเจ้า> <+ สุภาพ>

ลักษณะประจำคำข้างบนนี้ แสดงสรรพนามบุรุษที่หนึ่งที่สามัญชนผู้ชายใช้พูดกับเจ้านายระดับหม่อมเจ้า

ลักษณะประจำคำเป็นตัวกำหนดว่านามกับกริยาค่าใดเกิดร่วมกันไม่ได้ เพราะกริยาบางค่าเกิดร่วมได้กับประธานที่เป็นมนุษย์ หรือสิ่งที่มีชีวิตเท่านั้น เช่น แต่งงาน คิด สดุดี บาง ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

(127) * ต้นไม้กำลังจะแต่งงานกัน

(128) * ถนนกำลังคิด

(129) * ความดีสดุดีความชั่ว

(130) * หมูตัวนี้บาง

แต่ถ้าหากเราเปลี่ยนประโยคข้างบนเป็นประโยคข้างล่าง ก็จะเป็นประโยคที่ต้องการ คือ

(131) เขากำลังจะแต่งงานกัน

(132) ครูกำลังคิด

(133) เราไม่สุดดีความชั่ว

(134) หมูตัวนี้ผอม

ลักษณะประจำคำที่สำคัญ ๆ ของกริยาก็ได้แก่ (+อาการ) สำหรับกรรมกริยา และอกรรมกริยา และ (-อาการ) สำหรับวิเศษณกริยา เช่น คำว่า เดิน มีอาการ แต่ อ้วน ไม่มีอาการ เป็นต้น

กริยาบางคำใช้เป็นคำสั่งได้ ก็มีลักษณะประจำคำเป็น (+สั่ง) เช่น ไป นอน ขายเป็น อุดหนุน แต่ กริยาบางคำก็ใช้เป็นคำสั่งไม่ได้ ก็จะมีลักษณะประจำคำเป็น (-สั่ง) เช่น คล้าย คือ สูง เหลือง เป็นต้น

(135) * คล้ายพ่อชิต

(136) * คือครูนะ

(137) * สูงเลย

(138) * เหลืองเสีย

แต่ถ้าเป็นประโยคต่อไปนี้จะถูกต้อง

(139) ไปเถอะ

(140) นอนนะ

(141) ขายเป็น

(142) เป็นตัวโกงนะ

(143) อุดหนุนหน่อย

นอกจากนั้นในภาษาไทยยังมีลักษณะพิเศษที่ย้ายกรรมมาแทนประธานที่เป็นสิ่งที่มีชีวิตได้ เช่น

(144) ลิงหักกิ่งไม้

(145) กิ่งไม้หัก

(146) เขาเขียนหนังสือเล่มนี้ดี

(147) หนังสือเล่มนี้เขียนดี

ลักษณะประจำคำอื่นที่ควรจะระบุสำหรับคำกริยาก็คือ (+ มีชีวิต) สำหรับกริยาที่ต้องการนามที่มีชีวิตเป็นประธาน (- มีชีวิต) สำหรับกริยาที่ต้องการนามที่ไม่มีชีวิตเป็นประธาน

แต่เนื่องจากมีกริยาบางคำ เช่น เดิน จะต้องมีลักษณะประจำคำเพิ่มขึ้นเป็น <+ กลไก> เพราะนามที่เกิดร่วมกับเดินที่เป็นนามไม่มีชีวิต แต่มีกลไก เช่น นาฬิกา เครื่องยนต์ ก็เป็นประธานของ เดิน ได้เป็นต้น ขอให้สังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

เดิน	เดิน <+ กริยา> <+ อาการ> <+ สั้> <+ มีชีวิต>, <+ กลไก>	ขาย	ขาย <+ กริยา> <+ อาการ> <+ สั้> <+ สั้> <+ 3%>
เดิน	เดิน <+ กริยา> <- อาการ> <- สั้>	คือ	คือ <+ กริยา> <+ อาการ> <- สั้>

ขอให้สังเกตว่าถ้าหากประธานเป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต ไม่จำเป็นต้องระบุลงไปในลักษณะประจำคำ

สำหรับกริยารอง ซึ่งมี ไป มา ไว้ ก็ระบุไว้เป็น (กริยา) กริยารองก็ต้อง परिवรรตย้ายไปประชิดหลังนามวลี ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

$$4. \text{นก} \rightarrow \left(\begin{array}{c} \text{ยอม} \\ \text{คง} \\ \text{เพ็ง} \\ \text{ควร} \\ \text{น่า} \\ \text{อาจ} \end{array} \right) ((\text{กำลัง}) (\text{อยู่})) (\text{จะ}) (\text{ต้อง}) (\text{เคย}) (\text{แล้ว})$$

ส่วนหน้าหน้ากริยามืออยู่ 6 ส่วนด้วยกัน แต่ละส่วนอยู่ในวงเล็บ แสดงว่าจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ ส่วนแรกมีวงเล็บปีกกาครอบ แสดงว่าให้เลือกเอาเพียงคำเดียว และในจำนวนตัวเลือก 6 คำ ก็มี **ยอม คง เพ็ง** ที่จะทำเป็นปฏิเสธไม่ได้ โดยจะระบุไว้ในลักษณะประจำคำของ **คง** กับ **เพ็ง** ว่าเป็น [-ปฏิเสธ] เช่นเดียวกันกับ **กำลัง** **จะ** **แล้ว** ซึ่งทำเป็นปฏิเสธไม่ได้

ในโครงรูปผิว **แล้ว** จะปรากฏอยู่ที่ท้ายประโยคโดยผ่านการปริวรรตนำ **แล้ว** ไป
 ประชิด ท้ายประโยค แต่ในโครงรูปลึกให้ถือว่า **แล้ว** เป็นส่วนนำหน้ากริยา เช่น

(148) * แม่คงกำลังจะต้อง **แล้ว** ออกไป

(149) แม่คงกำลังจะต้องออกไป**แล้ว**

5 ลก → (ลักษณะ) (สถาน) (อุปกรณ์) (กาล)

6 ลักษณะ → วิเศษณ์

วิเศษณ์ (adverb) หมายถึง วิเศษณ์ที่ใช้ขยายกริยา เช่น แจ้ แปด ปี ส่วนมากตาม
 หลังวิเศษณ์กริยาหรือกรรมกริยา เช่น วิ่งต้อ อืมแปล้ ดำปี เป็ร็ยวัจ็ด

7 สถาน → นว

เป็นคำที่ใช้ควบกับนามบอกสถานที่ เช่น บน นอก ใน ที่ ใต้ เหนือ ฯลฯ

8 อุปกรณ์ → นว

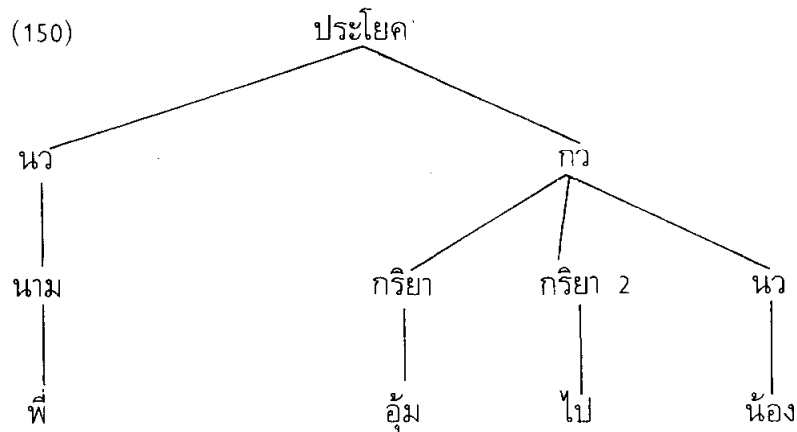
ในกรณีนี้จะเป็นคนละกลุ่มกับนามบอกสถานที่ดังกล่าวแล้ว แต่จะเป็นคำว่า
 โดย ทาง เช่น โดยเครื่องบิน ทางน้ำ เป็นต้น

9 กาล → นว

เป็นคำที่ใช้กับกาลวิเศษณ์ได้แก่ ใน ตอน เมื่อ เช่น ในวันนี้ ตอนเช้า เมื่อคืน
 มะรืนนี้ วันนี้

การปริวรรต

การปริวรรต เป็นการเปลี่ยนโครงรูปลึกให้เป็นโครงรูปผิวด้วยกระบวนการปริวรรต
 3 วิธี คือ การประชิด การแทนที่ และการลด ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น การปริวรรตบางอย่างก็
 เป็นการบังคับ เช่น การปริวรรตย้ายกริยารองไปหลังนามวลี เช่น

ในกรณีนี้ต้องเอา **ไป** ซึ่งเป็นกริยารองไปประชิดหลังนามวลีคือ **น้อง** จะได้

(151) พี่อุ้มน้องไป

ถ้าหากไม่นำการปริวรรตมาเปลี่ยนประโยคโครงสร้างลึกเป็นโครงสร้างผิวด้ง (151) แล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่ใช้ประโยคที่ถูกต้องในภาษา

ขณะเดียวกันการปริวรรตบางชนิดก็เป็นไปโดยไม่บังคับ จะนำการปริวรรตนั้นมาใช้หรือไม่ก็ได้ เช่น

(152) ใครจะมาวันนี้

(153) วันนี้ใครจะมา

บางครั้งการปริวรรตก็เกิดขึ้นพร้อมกันหลายอย่าง เช่น

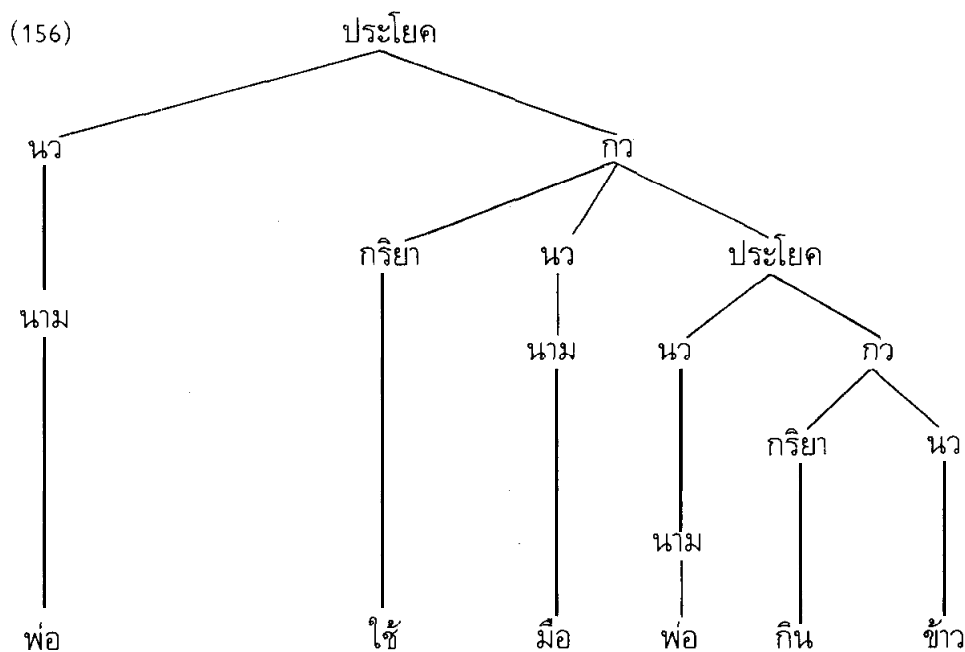
(154) แม่จะซื้อทุเรียนหรือแม่จะไม่ซื้อทุเรียน

โดยการประชิดส่วนปฏิเสธเข้าหน้ากริยา **ซื้อ** ในประโยคหลัง แล้วจะมีการลดส่วนที่ซ้ำกันเหลือ

(155) แม่จะซื้อทุเรียนหรือไม่

ในที่สุด **หรือไม่** รวมกันจะกลายเป็น **ไหม** ในชั้นสรวทยาอันเป็นขั้นสุดท้ายของไวยากรณ์ปริวรรต

Warotamasikkhadit (1986: 239-245) ได้กล่าวถึงการปริวรรตที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณการกในภาษาไทยจนทำให้โครงสร้างผิว ดูเสมือนว่าเป็นกรรมของสกรรมกริยา เช่น

มีการลด **พ่อ** คำหลังออกเพราะซ้ำกับคำหน้าแล้วนำ **กินข้าว** มาแทนที่ **ใช้** และเติม **ด้วย** เข้าหน้า **มือ** จะเป็น

(157) พ่อกินข้าวด้วยมือ

ในที่สุดจะลด **ข้าว** และ **ด้วย** ออกเหลือเป็น

(158) พ่อกินมือ

สูตรการปริวรรตในภาษาไทยมีหลายสูตรด้วยกัน ผู้สนใจศึกษาภาษาจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเอง เช่น สูตรการสร้างนามประสม กริยาประสม ประพันธ์สรรพนาม รวมทั้งคำสุภาพ ค่ะ ครับ ก็ปริวรรตมาจากประโยคต่างหาก ขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดเป็นชายหรือหญิง ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

(159) ผมบอก (ว่า) ผมไปด้วย

ก็จะปริวรรตเป็น

(160) ผมไปด้วยครับ

(161) นารีถาม (ว่า) คุณจะไปไหน

ก็จะปริวรรตเป็น

(162) คุณจะไปไหนคะ

(163) นารีบอก (ว่า) น้องไม่อยู่

ก็จะปริวรรตเป็น

(164) น้องไม่อยู่ค่ะ

นักศึกษานักศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ศึกษาได้จาก Warotamasikkhadit (1975: 342-354)

สรุป

ภาษาทุกภาษาในโลกมีจำนวนประโยคเป็นอนันต์ อันสร้างขึ้นจากกฎทางไวยากรณ์ ซึ่งมีจำนวนเป็นอันตะ(จำกัด) เข้าของภาษามีพินิจยเชิงสหัชญาณที่จะบอกว่าประโยคใดผิดหรือถูกนั้น เรียกว่า สามัตถิยะ แต่การที่บางคนพูดได้คล่องแคล่ว แตกต่างจากบางคนที่พูดตะกุกตะกัก เป็นลักษณะที่เรียกว่า กฤตกรรม

ไม่ว่าภาษาจะมีวิภัติปัจจัยสมบูรณ์อย่างภาษาละตินหรือสันสกฤต การเรียงคำในประโยคก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ และการเรียงคำย่อมเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการปริวรรต

ลักษณะการซ้อนซ้ำ (recursion) ของโครงสร้างนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดกับทุกภาษาและลักษณะการสอดซ้อน (embedding) ในประโยคก็เช่นเดียวกัน เป็นตัวการหนึ่งที่ทำให้เกิดประโยคจำนวนอนันต์ขึ้น ในขณะที่เดียวกันทำให้นักภาษาศาสตร์อธิบายว่าประโยคที่ยาว ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร

ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต ประกอบด้วย โครงสร้างส่วนประกอบ การปริวรรต และสรวทยา การปริวรรตแบ่งออกเป็น การประชิด การแทนที่ และการลด

โครงสร้างส่วนประกอบจะประกอบด้วยสูตรพื้นฐาน 9 สูตร ซึ่งสามารถจะสร้างประโยคพื้นฐานได้ เมื่อสร้างประโยคในรูปลักษณะต้นไม้เสร็จก็จะนำคำที่มีในพจนานุกรมซึ่งได้ระบุลักษณะประจำคำไว้ในแต่ละคำมาเติมก็จะได้โครงรูปลึก เมื่อเกิดการปริวรรตโดยการย้ายคำก็ดี การแทนที่ก็ดี การลดก็ดี จะเป็นการเปลี่ยนโครงรูปลึกให้เป็นโครงรูปผิว และเมื่อต้องการจะออกเสียงคำในประโยคก็นำวิธีการทางสรวทยามาเปลี่ยนคำให้เป็นเสียงที่ถูกต้องตามที่ใช้กันในภาษา

เชิงอรรถ

- ¹ Lees (1960) เป็นคนแรกที่เรียกว่า Constituent structure
- ² เป็น ในกรณีนี้แตกต่างจาก เป็น ที่แปลว่าสามารถ เช่น เขาว่ายน้ําเป็น เธอกินทุเรียนเป็น คำว่า เป็น เป็นคำที่นําคึกขามาก เพราะมีที่ใช้แตกต่างกันหลายอย่าง เฉพาะ เป็น คำเดียว ถ้าหากศึกษากันอย่างละเอียดถี่ถ้วนก็จะเป็นปริณญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ที่ดีได้
- ³ ตำราเล่มนี้เห็นว่า คล้าย เหมือน เท่า มีลักษณะแตกต่างไปจากสกรรมกริยาอื่น เพราะไม่สามารถจะใช้เป็นคำสั่งได้ แต่ตามโครงสร้างแล้วเป็นกริยาที่มีกรรมตาม จึงจัดอยู่ในประเภท สกรรมกริยา แต่ว่ามีลักษณะประจำคำแตกต่างจากสกรรมกริยาตัวอื่น
- ⁴ บางท่านอาจจะเถียงว่า (77) ใช้พูดกันสำหรับบางคน เมื่อหมายความว่า น่องไปอย่างไร แต่โดยทั่วไปถือว่าเป็นประโยคที่ไม่ถูกต้องจึงใส่เครื่องหมายดอกจันไว้
- ⁵ เราอาจจะกล่าวได้ว่า ยี่สิบกว่า มาจาก มากกว่า ยี่สิบ เมื่อลดคำว่า มาก ออกแล้วย้ายกว่า ไปหลังยี่สิบ ส่วน วันกว่า มาจาก มากกว่าหนึ่งวัน ลด มาก ออกเหลือกว่าหนึ่งวัน แล้วย้ายกว่า ไปหลังวัน จะได้ หนึ่งวันกว่า แล้วลด หนึ่งออกอีก
- ⁶ ขอให้สังเกตว่าในสูตรที่ 4 นี้ ((กำลัง)(อยู่)) ถือว่าเป็นส่วนเดียวกันจึงมีวงเล็บคร่อมวงเล็บ ทั้งสองอีกชั้นหนึ่งโดยจะเหลือเฉพาะ กำลัง ก็ได้หรือเฉพาะ อยู่ ก็ได้ หรือจะเลือกทั้งสองคำ คือ กำลังอยู่ ก็ได้ และ อยู่ จะต้องย้ายมาอยู่ท้ายประโยคด้วยกระบวนการปริวรรตแบบบังคับ เมื่อเปลี่ยนโครงรูปสี่กให้เป็นโครงรูปพัว เช่น * พ่อกำลังอยู่กินข้าว ก็ปริวรรตเป็น พ่อกำลังกินข้าวอยู่

แบบฝึกหัด

1. ขอให้เปรียบเทียบประโยคต่อไปนี้

ก. เราเดินถนน

ข. เขานั่งรถเก๋ง

ให้พิจารณาว่า ถนนและรถเก๋งทำหน้าที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร เดินและนั่ง เป็นกริยาประเภทเดียวกันหรือไม่

2. ขอให้สังเกตประโยคต่อไปนี้

ก. ผมชอบกินมะละกอ

ข. คุณก็รู้ว่าผมชอบกินมะละกอ

ค. เธอรู้ว่าคุณก็รู้ว่าผมชอบกินมะละกอ

ให้เขียนประโยคใหม่ ซึ่งมีประโยค (ค) สอดซ้อนอยู่ด้วย

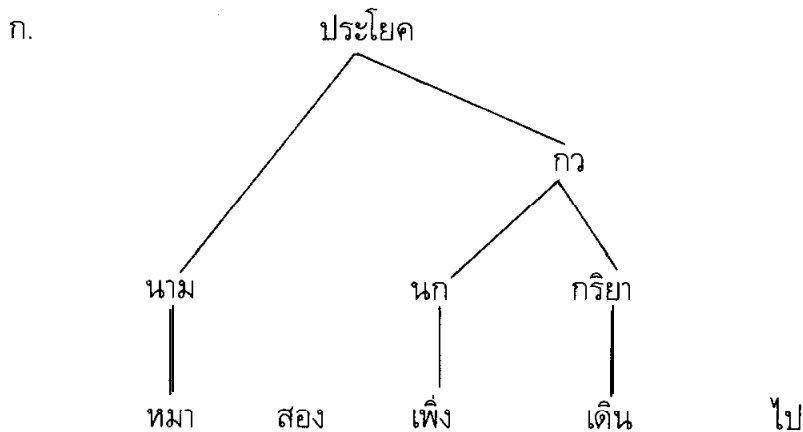
3. ถ้าหากท่านสร้างประโยคให้มีการซ้อนซ้ำตามข้อ 2 อยู่เรื่อย ท่านจะบอกได้ไหมว่าเมื่อไรความหมายจะเลื่อน

4. ตามที่เชื่อกันว่าการเรียงคำมีความสำคัญในภาษาไทยมากกว่า ภาษาที่มีวิภัติปัจจัย แต่ทำไมประโยคข้างล่างนี้จึงเกิดขึ้นในภาษาไทย ให้อธิบายว่าทั้งสองประโยคมีความหมายต่างกันอย่างไร

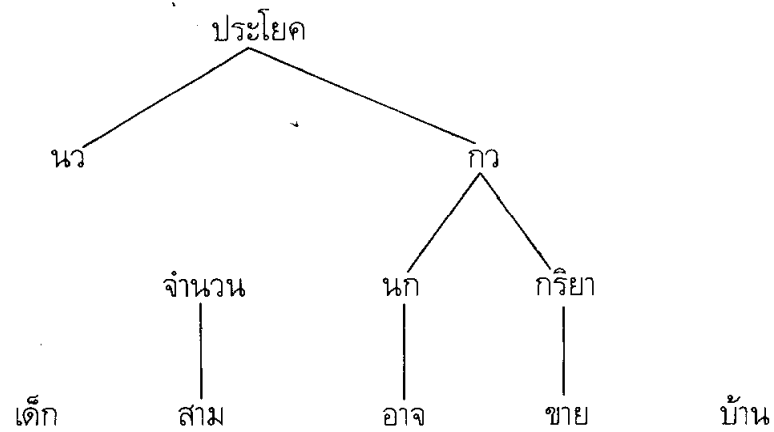
ก. ผมไม่ชอบกินบะหมี่

ข. บะหมี่ผมไม่ชอบ

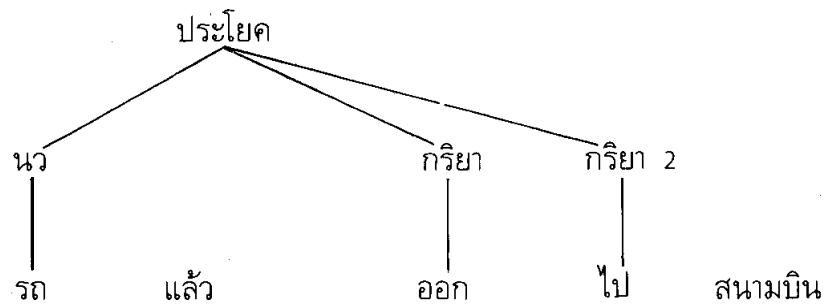
5. จากต้นไม้ที่ได้มาจากสูตรทางไวยากรณ์ แต่บางจุดลักษณะทางวากยสัมพันธ์จะหายไป ให้เติมเสียให้ครบถ้วน

ข

ค

6. จงเขียนต้นไม้ของโครงสร้างส่วนประกอบของประโยค

- ก. พี่คงจะมาเข้าวันนี้
- ข. พระพุทธบาทอยู่ในจังหวัดสระบุรี
- ค. ผมควรจะซื้อหนังสือจากห้องสมุด
- ฅ. เขาเซ็นเรือไปแล้ว
- ง. บ้านหลังนี้ใครออกแบบ

สำหรับประโยคที่ต้องการมีการปริวรรตให้อธิบายเพิ่มเติมว่าปริวรรตอย่างไร

7. ให้ใช้ความรู้ทางวากยสัมพันธ์อธิบายความแตกต่างระหว่างคู่ประโยคต่อไปนี้

- ก. แม่นอนบนเสื่อ
แม่นอนเสื่อ

- ข. เขาจะมาหรือ
เขาจะมาไหม
- ค. คุณไม่ต้องโกรธเธอ
คุณต้องไม่โกรธเธอ
- ฅ. เขากินอะไรได้
เขากินอะไรก็ได้

8. ในภาษาไทยนั้นพูดว่า ผมคิดว่าเขาคงไม่มา แต่ในภาษาวา I do not think he will come. ขอให้สังเกตความแตกต่างของประโยคในสองภาษา ท่านเห็นว่าต่างกันอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

9. จงพิจารณาประโยคต่อไปนี้
- ก. พ่อสะดุดขาโต๊ะล้มลง
 - ข. พ่อสะดุดขาตัวเองล้มลง

อยากทราบว่่า ขาโต๊ะ กับ ขาตัวเอง ทำหน้าที่เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร และทำไมประโยค (ก) จึงกำกวม

10. จงอธิบายว่่าทำไมประโยคต่อไปนี้จึงใช้ไม่ได้ในภาษาไทย

- ก. * นาฬิกาวิ่ง
- ข. * หมูตัวนี้บาง
- ค. * หุ่นยนต์กำลังคิด
- ฅ. * แก้วทำการบ้านไม่เสร็จ
- ง. * ฝนกำลังอาบหน้า

บรรณานุกรม

- วจินต์ ภาณุพงศ์. 2525. ไวยากรณ์โครงสร้าง : คำ ประโยคและวลี **ภาษาไทย 3.**หน่วยที่ 9 และ 10. บก. นภลัย สุวรรณธาดา 89-189. นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช.
- _____. 2532. **โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์.** กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุดม วโรตม์ลิขิตดี. 2513. **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น.** กรุงเทพฯ, หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2522. **หลักภาษาไทย.** กรุงเทพฯ, ไทยวัฒนาพานิช.
- Akmajian, **Adrian, Richard A. Demers, and Robert M. Harnish.** 1984. *Linguistics.* 2nd ed. Cambridge, MA, MIT Press.
- Chomsky, Noam. 1957. *Syntactic Structures.* The Hague Mouton & Co.
- _____. 1964. *Current Issues in Linguistic Theory.* The Hague, Mouton & Co.
- _____. 1965. *Aspects of the Theory of Syntax.* Cambridge, MA. MIT Press.
- _____. 1970. Remarks on nominalization. *Readings in English Transformational Grammar.* ed. by R. Jacobs and P. Rosenbaum, Waltham, MA. Ginn and Co.
- _____. 1975. *Reflections on Language.* New York. Pantheon Books.
- Fromkin, **Victoria and Robert Rodman.** 1978. *An Introduction to Language.* New York. Holt, Rinehart and Winston.
- Jacobs, Roderick A. and Peter Rosenbaum.** 1968. *English Transformational Grammar.* Waltham, MA, Blaisdell Publishing Company.
- Lees, Robert B.** 1960. *The Grammar of English Nominalizations.* Bloomington. IN. Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics.
- Lakoff, **Gorge.** 1970. *Irregularity in Syntax.* New York, Holt, Rinehart and Winston.
- Langendoen, D. Terrnce.** 1970. *The Study of Syntax.* New York, Holt, Rinehart and Winston.
- Panupong, **Vichin.** 1970. *Inter-Sentence Relation in Modern Conversational Thai.* Bangkok, Siam Society.
- Warotamasikkhadit. Udom.** 1975. **Dependency of underlying structure and final particles.** *Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney.* ed. by Jimmy G. Harris and James R. Chamberlain. 342-354. Bangkok, Central Institute of English Language. Also 1976. *Actes du XXIX' Congrès International des Orientalistes.* ed. by Pieere-Bernard Lafont, 252-263. Paris. L'Asiathèque
- _____. 1986. **Peculiarities of instrumental nouns in Thai.** *Papers from a Conference on Thai Studies in Honor of William J. Gedney.* ed. by Robert J. Bickner, Thomas J. Hudak, and Patcharin Pcyasantiwong. 239-245. Ann Arbor. MI. Center for South and Southeast Asian Studies.
- _____. 1988. **There arc no prepositions in Thai.** Paper presented at the 21st International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, Lund, Lund University.